

Bernd Bauske (1995): *Sprachplanung des Asturianischen. Die Normierung und Normalisierung einer romanischen Kleinsprache im Spannungsfeld von Linguistik, Literatur und Politik*. Berlin: Verlag Dr. Köster. II + 312 p.

A valoración da situación actual do asturiano e a discordia verbo das funcións sociais que debe cumprir en Asturias vén alimentando a discusión política no Principado e no resto de España desde os anos setenta. En Asturias houbo tentativas de chegar a unha situación de política lingüística comparable á das tres comunidades bilingües “clásicas” (Cataluña, Euskadi e Galicia), pero a diferente raigame histórica, a falta de unidade da lingua e unha vontade política maioritaria desfavorable para as variedades lingüísticas locais (e para as creadas a partir delas) impediron ata o de agora o éxito da minoría asturianista. A situación asturiana e a polémica subxacente son parcialmente coñecidas por medio da prensa (non poucas veces tendenciosa) ou por publicacións de síntese¹, pero non existía un estudio detallado dos feitos histórico-sociais que caracterizan as controversias sobre o asturiano, das súas orixes e o seu trasfondo. Para a realización dun estudio deste tipo sobre unha situación histórica aínda moi próxima e que chega ata o presente son necesarias dúas condicións previas, polo regular incompatibles: o coñecemento preciso dos feitos e unha certa distancia que permita a visión obxectiva. Esta tese de doutoramento de Bernd Bauske, froito de varios anos de investigación feita tanto *in situ* coma desde a distancia, reúne os dous obxectivos e ofrécenos un manual moi útil e unha fonte valiosísima de información.

Tras unha breve introducción sobre a situación xeográfica e lingüística e os inicios do rexionalismo en Asturias, describíense tres fases do nacionalismo asturiano desde 1969 ata os anos noventa baixo diferentes aspectos: historia dos movementos bablófilos e bablófobos e das súas organizacións; historia das diferentes tentativas de normativización lingüística; historia da presenza do bable nos diferentes sectores do ensino, nos medios de comunicación, na literatura, xunto con informacións sobre a aceptación social destes fenómenos tal como se reflicte en diversas enquisas e en traballos sociolingüísticos. Para isto o autor traballa cunha ampla base documental: analiza, en primeiro termo, moi pormenorizadamente o discurso político-social de varias publicacións periodísticas como *Asturias Semanal*, *La Voz de Asturias*, *La Nueva España*, *Lletres Asturianas*, etc., ocúpase tamén do estudio de publicacións esporádicas e de difícil acceso, tendo en conta, por outra parte, unha ampla gama bibliográfica sobre diferentes aspectos da historia contemporánea

¹ Véxase p.e. Academia de la Llingua Asturiana (ed.) (1995): *La llingua asturiana / La lengua asturiana / La langue asturienne*. Uviéu.

asturiana e varias entrevistas directas con algúns persoeiros protagonistas do proceso. A información está enmarcada no contexto de discusións parecidas que se desenvolveron noutras comunidades españolas. Isto (e ademais o detallado coñecemento dos intereses persoais, amizades e inimidades) permítelle a reconstrucción e a explicación dalgúns acontecementos clave, como p.e. a competencia entre a Academia de la Llingua Asturiana e a Oficina (máis tarde Serviciu) de Política Llingüística, ou a aparente “conversión” de Alarcos Llorach do Saulo asturianista ó Paulo “españolista”. Outro mérito do traballo consiste na inclusión de varios aspectos que de principio poderían parecer marxinais ou de interese menor, pero que completan a síntese da discusión sobre o galego da franxa occidental asturiana², un excursio sobre o celtismo en Asturias ou a historia das diferentes connotacións e a separación semántica dos termos “bable” e “asturiano”.

O autor concéntrase na reconstrucción histórica. O título fala de “lingüística, literatura e política”, pero debemos dicir que no referente tanto á lingüística coma á literatura o traballo limitase a aspectos meramente externos, sen entrar con moita profundidade nas características internas da lingua e a literatura ou da súa creación e tradición. Cando se fala p.e. de *linguax urbanu modernu* e do papel de Antonio García bótase en falta unha descrición máis exacta desa modalidade lingüística. Nas extensas notas e no texto principal menciónanse reiteradamente algunhas diferencias entre as normas da Academia e o uso da *Oficina de Política Llingüística*, pero falta unha análise sistemática delas. En canto a aspectos formais, cómpre lamentar que non se diferencie máis claramente entre a información a pé de páxina e a do texto principal: as longas e exhaustivas notas fornecen ás veces datos secundarios, pero noutras ocasións son informacións imprescindibles para a comprensión do texto. Por outra parte, unha presentación máis sistemática dos feitos facilitaría a lectura do traballo e faríao accesible para un público máis amplo. A esaxerada maneira de citar sempre a referencia enteira infla de xeito innecesario o aparello de notas (a tese de Ramón d’Andrés, por exemplo, aparece citada case vinte veces en poucas páxinas, e cada referencia ocupa catro liñas, pero logo non aparece na bibliografía final, coma outras das obras básicas utilizadas).

Pero estas pequenas críticas de detalles non nos impiden recomendarla lectura desta obra fundamental para a información sobre a *Questione della lingua* asturiana nos últimos anos e de grande interese para calquera estudioso ou interesado nos conflitos rexionalistas e nacionalistas da Península Ibérica.

JOHANNES KABATEK

² Sobre este asunto véxase tamén Francisco Fernández Rei (ed.) (1994): *Lingua e cultura galega de Asturias*. Vigo: Xerais.